

**Rvperti Ab-||batis Tvitiensis, Svmmi Disertissi=||miq[ue]
Theologi, sacris du[n]taxat literis omnia probantis, in XII.
prophetas mino-||res, Commentariorum Libri XXXII**

Rupert <von Deutz>

[Köln], M. D. XXVII.

VD16 B 3835

Ca. XII. Onus verbi domini super Jsrahel: Dixit dominus exte[n]dens
cœlum, [et] fundans terra[m], [et] fingens spiritum hominis in eo. Ego
pona[m] Hierusale[m] superliminare crapuleꝝ omnibus populis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71859](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71859)

RVPERTI ABBATIS
TVITIENSIS IN ZACHARIAM PROPHETAM
COMMENTARIORVM LIBER QVINTVS.

Molens deus (inquit) ostendere iram, & notā facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia, uasa iræ apta in interitū, ut ostenderet diuitias gloriæ suæ, quæ præparauit in gloriam. Huius sermonis uere apostolici reminisci p̄sens prophetiæ textus nos facit, q̄a reuera quales deus esset ostensurus gloriæ suæ diuitias in uasa misericordiæ, magnifica oris prophetici gratia, sp̄s sanctus cecinit, cum in anterioribus tū maxime ab eo quod ait: Exulta satis filia Sion, usq; ad id. Ape- r̄ Libane portas tuas, & quantæ iræ uasa futuri essent Iudæi increduli, significauit ab eo lo- co, usq; ad inclamationē, super brachiū & oculū dextrū pastoris stulti. i. Antichristi. Nimi- r̄ cōgruebat eidē sancto prophetico sp̄i, ut illā quā dicebat uel intendebat exultationē fil- iæ Sion, siue iubilationē filiæ Hierl̄m, denūciaret in hoc seculo nō fore securā, multis pres- suris hominū esse premendā secundū quorundā titulos Psalmorū, qui inscribūtur, pro tor- tularibus, id est, pro tribulatiōibus, q̄bus sancta in hoc mūdo ecclesia premitur, iuxta illud: Omnes qui pie uolunt uiuere in Christo, persecutionē patiuntur. Sequitur ergo. **L**onus uerbi domini super Iſrahel: **B**ur̄it dominus excedens cœlum, & fundans terrā, & fingens spiritum hominis in eo. **E**go ponā Hierusalē superliminare crapulæ om- nibus populis in circuitu, sed & Iudas erit in obsidionē contra Hierusalē. **E**t erit in die illa, ponā Hierusalē lapidē oneris cunctis populis. Omnes qui leuabūt eā concisione lacerabuntur, & colligentur ad eā omnes gentes terre. **S**uperliminare crapulæ quid est, nisi domus saturitatis? Nimirū hoc de illa terrena Hierl̄m nullatenus uera- citer dici potest, aut intelligi, quia postq̄ mercedē supradictā pastoris sui triginta argēteos appendit, miserabile facta est domus famis, nō solūmodo famis audiendi uerbū dei, uerum etiā corporeæ famis, q̄ cogeret matres quoq; carnibus filiorū uesci, iuxta maledictionē legis Moſi dicentis: **O**bdaberis intra portas tuas, & comedes fructus uteri tui, & carnes filiorū tuorū & filiarū tuarū, quas dedit tibi dñs deus tuus, in angustia & uastitate, qua opprimet te hostis tuus. Ergo Hierl̄m hic, sicut & in plerisq; scripturarū locis ecclesiā significat in hoc mundo peregrinantē, quæ q̄ diu peregrinatur, & si nondū re, tamen spe iā est cœlestis Hie- rusalē, & ista est quā posuit dñs supliminare crapulæ, iuxta illud: In loco pascue ibi me collo- cauit, sup aquā refectiōnis educauit me. Crapula namq; nō semp̄ dicitur de malo, cū Psal- mista dicat: **E**t excitatus est tanq̄ dormiens dñs, tanq̄ potens crapulatus à uino. Quare aut̄ pro tota domo hic placet intelligi superliminare, & pro domo saturitatis dicitū esse superli- minare crapulæ? Videlicet quia ubi primū figurata est refectio siue saturitas ecclesiæ, sig- num cōiuij iustum est poni in superliminari, & in utroq; poste, ut uidens dñs sanguinem transcenderet ostiū, & nō sineret percussorē ingredi domos Iſrahel & lādere. Nēpe agnus ille q̄ intus comedebatur, illud significabat. **V**nde Hierl̄m. i. domus siue ecclesia Christi p̄- senti loco superliminare crapulæ uocari meretur. **H**oc ab oibus populis in circuitu per sen- titur. **D**icit em̄ Ap̄lus: Quia Christi bonus odor sumus deo in omni loco in his qui salui fi- unt, & in his qui pereunt. **A**lijs quidē odor mortis in mortē, alijs aut̄ odor uitæ in uitā. **Q**ui bus crapula hæc extitit odor mortis in mortē, ipsi obsederunt Hierl̄m. **Q**uid aut̄ est qd̄ con- tinuo dicit, sed & Iudas erit in obsidionē cōtra Hierl̄m? **N**imirū id ipsam qd̄ Ap̄lus cū dix- isset, periculis ex genere, periculis ex gentibus &c. **I**ntulit etiā istud, periculis in falsis fratri- bus. **E**iusmodi confessores q̄ Christiano noie consentur, & cōfitem̄ se nosse deū, factis autē negant, hoc loco per Iudā, qd̄ interpretatur confessio, recte intelliguntur, qm̄ dicunt esse in obsidionē contra Hierl̄m. **A**t illa, uidelicet Hierl̄m, non est talis, ut facile possit moueri, & omni uento circumferri, hoc est qd̄ ait: **E**t ponā Hierl̄m lapidē oneris cunctis populis, omnes qui leuabūt eā, cōcissione lacerabuntur. **S**imilitudinē hanc de cōsuetudine gentiū assumpsit quæ h̄mōi erat, ut in uiculis, oppidis, & castellis, rotūdī ponerētur lapides grauiſſimi pōdes- us, ad quos iuuenes se exercere solebāt, & eos pro uarietate uiriū subleuare, aliq; ad ge-
 q nua, aliq

Ro. 9
 Supra. 9
 Psal. 2. 20. 83.
 1. Tim. 2
CA. XII.
 Superlimina-
 re crapulæ, ec-
 clesia Christi.
 Deut. 28.
 Psal. 22.
 Psal. 77.
 Exo. 12.
 2. Cor. 2
 Per inuidiam
 falsi fratres
 designantur.
 2. Corin. 11
 Tit. 1.
 Lapis oneris.

nua, alij ad umbilicū, alij ad humeros, & caput, nōnulli sup uerticē, erectis iunctisq; manibus, magnitudinē uirū demonstrantes. In arce Atheniensium iuxta simulacrū Mineruē uidi (ait beatus Hieronymus) spherā æneam grauissimi pōderis, quā ego pro imbecillitate corpusculi mouere uix poterā. Cum quærere quid nā sibi uellet, responsum est ab urbis eius cultoribus. Athletarū in illa massa fortitudinē cōprobari, nec prius ad agonē quēq; dē cēdere, q̄ ex eleuatiōe ponderis sciatur: Sensus ergo iste est. Ponā Hierlm. i. ecclesiam sicut lapidē oneris, cuius pōderi cunctōrū populorū seu omniū gentiū terrā, q̄ colligūtur aduersus eam, uires nō possunt cōparari quatinus eā agitādo, à fide Chri dispellere, & circūferre queant quo uoluerint, quinimō ipsi qui cōnātur eā agitare, cōcidantur, lacerētur, rūpanē, & anhelo spū discrucietur. In illa die dicit dñs, percutiā omnē equū in stuporē, & asē sozem eius in amentia, & sup domū Juda aperiā oculos meos, & omnē equū populorum percutiā in cecitate. Et duces Juda dicent in corde suo. Confortentur mibi habitatores Hierusalē in domino exercituum, deo eorum. Hoc loco domus Iuda non eodem sensu accipitur, quo supra. Nā illic dictū est: sed & Iudas erit in obsidione contra Hierusalem. Hic autē dicitur, & duces Iuda dicēt in corde suo: cōfortentur mibi habitatores Hierusalem in domino, itemq; & super domum Iuda aperiā oculos meos, quæ uidelicet oculorū apertio, misericordiæ recordatio, gratiæ est effusio. Huius uidelicet Iuda duces, quorū singuli dicent (ait) in corde suo: confortentur habitatores Hierusalem in dño Apostoli fuerunt, & apostolici uiri sunt, quibus magnū fuit, & magnū est desideria, ut habitatores Hierusalem, i. filij ecclesiæ nō deficerent, aut deficiant in tribulationibus, quæ ab omni equo & ascensore eius, i. ab omni potestate hūana, & ab omni superbiēte in altitudine potestatis, inferunt eis. Quos ego percutiā (ait dñs) in stuporē & in amentia, & in cecitate, & ut (ait Apłus) primo Iudæū, deinde Græcū, i. gētilem. Primo nāq; Iudæi amentia & cecitate pculsi sunt, iuxta prophetiā dicentē: Excæca cor ppli huius, & aures eius aggaua & oculos eius claudē. E contra sup domū Iuda aperiā oculos meos, i. donis sancti spūs illustrabo duces, i. Apłos meos. Isti duces in die pentecostes ignei facti sunt, dum in specie ignis spiritū sanctū acceperunt, sicut scriptū est. Et apparuerūt illis dispersitæ linguæ tanq; ignis, sed itq; sup singulos eorū. Sequitur ergo. In die illa ponā duces Juda sicut camentū ignis in lignis, & sicut faciem ignis in fœno, & deuorabūt ad sinistrū & ad dexterā oēs populos in circuitu. I fœnū pētā leuiora, ligna peccata grauiora significant. Eiusmodi fœnū & eiusmodi ligna cōsumperūt. Apłi in his q̄ cōuersi sunt ad fidē Christi, potestate quā acceperūt ab ipso, dicēte illis: Quorū remiseritis peccata, remittūtur eis. Quo cōsumperūt ul' cōsumūt. Sicut ligna camentū ignis, sicut fœnū cōsumit facies ignis. Etenim deus noster spūs sanctus, quē acceperūt, ignis cōsumēs est, unde & cōgruū signū dedit, ut parēdo tanq; ignis & proinde remissio peccatorū, quæ nō ex hoibus, sed ex spū sancto est, retē hic designat p camentū faciēq; ignis, ligna & fœnū cōsumētis populos, i. pētā populorū ad dexterā & ad sinistrā, & in circuitu deuorātis. Ad dexterā Iudæus, ad sinistrā Græcus siue gētilis erat, & euāgelizādo in utrāq; partē, p̄dicādo remissionē p̄cōrū p Chri fidē, circuire oportebat, unde et Paulū mūdi circuitorē nōnulli dicebāt. Quid multa? Factū est id quod protin⁹ sequitur. Et habitabitur Hierusalē, rursum in loco suo in Hierusalē, & saluabit dñs tabernacula Iuda sicut in principio, ut non magnifice gloriatur domus Dauid, & gloria habitānium Hierusalē cōtra Judā. Quāuis uniuersitas electorum una sit Hierlm, unus sit Iuda, & una domus Dauid, tñ hoc loco distinctionē Iudæ & Hierusalē siue domus Dauid, scriptura nos quærere cōpellit, & inuenire uel demonstrare, qñ ubi, et quō domus Dauid et gl'ia habitānū Hierlm, magnifice cōtra Iudā gloriata sit. Ergo domū Dauid et habitātes Hierlm eos intelligimus, q̄ ex Iudæis in Christū crediderūt, Iudæi autē eos qui ex gētib' conuersi sunt. Nimirū in Actibus Apłorū habemus qñ et quō credētes ex Iudæis, cōtra illos qui ex gētib' crediderūt, magnifice gloriati sunt. Quare (ingunt) introisti ad uiros præputiū habentes, et māducasti cū eis? Introierat em̄ ad Cornelium, et eos qui cum eo erāt, et quī sup eos spūs sanctus ceciderat, iusserat eos baptizari in nomine Iesu Christi. Itemq; descendētes quidā de Iudæa docebāt fratres apud Antiochiam, quā nō cito cūcidamini secūdū morē Moysi non potestis salui fieri, facta est seditio nō minima Paulo & Barnabæ

Duces Iuda, Apostoli.

Roma. 2. Eia. 6.

Actu. 2.

Remissio peccatorū p spm sanctū, qui ē ignis cōsumens.

Iohan. 20. Deut. 4.

Domus Dauid cōtra Iudam quō gloriata est.

Actu. 11.

Actu. 13.

IN ZACHARIAM PROP. CAP. XII Fo. CCXXX.

& Barnabæ aduersum illos. Nonne hoc erat domus Dauid, & habitantes Hierusalem contra Iudam, id est, credentes ex circumcissione contra credentes ex præputio magnifice gloriari: Paulus Apostolus in epistola ad Romanos in eo totus consistit, ut excludant eiusmodi gloriatione Iudæi, non per legem factorum, sed per legem fidei, & ecce in hoc conspectu, non domus Dauid, sed Iudæi, non Iudæo credenti, sed Græco fideli iustitia uictoria concessit. Ait ergo: Et saluabit dominus tabernacula Iudæi, sicut in principio, id est, ecclesiam confitentium sibi, saluabit, non per legem factorum, uidelicet circumcissionis & caeremoniarum, sed per legem fidei, per quam saluatus est & Abraham in principio. Quid enim scriptura dicit: Credidit Abraham deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Quomodo reputata est illi fides ad iustitiam: In circumcissione an in præputio: Non in circumcissione, sed in præputio, nondum enim erat circumcissus. Hoc modo fiet quod promissum est: & habitabitur Hierusalem rursum in loco suo in Hierusalem. Hierusalem (ingit) habitabitur in Hierusalem, id est, uniuersitas electorum pacem habebit cum deo, scilicet peccatorum remissionem, quæ pax significat in illo loco, paradiso deliciarum, uidelicet in Adâ, in quo sicut omnes peccauerunt, ita omnes iusti sunt, dormierunt in capite oim uiarum, sicut bestia illaqueata, pleni indignatione domini, incrementum dei tui. In die illa proteget dominus habitatores Hierusalem, & erit qui offensus domini in conspectu eorum. Dies quæ hic tam sæpe pronunciat, tempus omne est a resurrectione Christi usque ad diem iudicii, quæ dies erit resurrectionis uniuersalis. Etenim hoc omne tempus idem dominus apud Esaiam uno eodemque loco & diem nuncupat, & tempus dicit: Tempore accepto exaudiui te, & in die salutis adiuui te. Quod Apostolus breuiter exponens: Ecce nunc (ingit) tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. In hoc tempore, in ista die protegit dominus habitatores Hierusalem, id est, omnem in se credentium multitudinem, ita nimirum, ut, sicut Apollus dicit: Nulla sit distinctio Iudæi & Græci. Nam hoc est quod dicit: & erit qui offenderit ex eis in die illa quasi Dauid. Quod ita congrue ualeat intelligi. Gentilis, qui colendo idola offendit, erit quasi Iudæus, qui non nisi unum coluit, unde & sibi confidit, & super Gentilem se extollit, in tantum, ut per lite sedanda, apostolus fortissime differere, scribendo epistolam ad Romanos, necesse fuerit. Nec pretereundum, quod sensum Apostoli, ubi commemoratis Gentiliu peccatis, conuersus ad Iudæam, dicit: In quo iudicas alterum, teipsum condemnas, eadem enim agis quæ iudicas, illud (iniquam) sensum hic huiusmodi dictio subtiliter innuit, & erit qui offenderit ex eis in die illa quasi Dauid. Nam & Dauid offendit. Igitur (sicut iam dictum est) ut non magnifice glorietur domus Dauid, & gloria habitatorum Hierusalem contra Iudæi, ita & nunc dicendum, quod alter alteri, scilicet Iudæus Gentili non possit præferri, quoniam omnes peccauerunt & egent gloria dei, & ita Iudæi peccata sicut Gentilis, ita Gentilis peccata remittentur, sicut Iudæi per fidem Iesu Christi, & hoc est eum, qui offenderit esse quasi Dauid, Dauid sicut eum qui offendit. Et ne forte dicas, quid magnus est eum qui offendit esse sicut Dauid, id est, Gentilem Iudæo pro Iesum Christum in gratia coæquari, protinus dicit: Et domus Dauid quasi domus dei, sicut angelus domini in conspectu eorum. Gratulandum igitur est ei qui offendit, quod sit sicut Dauid, id est, sicut Iudæus, eiusdem fidei cuius fuit Dauid, quia consequenter ipse æque ut ille est, quasi domus dei, sicut angelus domini, ut uidelicet una & uniformis societas angelorum & hominum, tam Gentilium quam Iudæorum una sit domus, una celestis Hierusalem, ciuitas dei uiuentis, & hoc in conspectu eorum, id est, in uisione qua omnes pariter deum uidebunt. Et erit in die illa, quæ præconterere omnes gentes, quæ ueniunt contra Hierusalem. Hoc expositio siue alicuius suauitatis aut lenitatis interpretatio non indiget, quia uidelicet, & si uerbum hoc interdum misericordiam significare potest, tamē nulli dubium aut ignotum est, quin in illa die iudicii debeat dominus conterere omnes gentes, quæ ueniunt contra Hierusalem, quæ tantum martyrum sanguinem suderunt & poenitentiam non egerunt. Sed ante hoc reliquias ex Iudæis conuertendæ sunt. Ait ergo: Et effundam super domum Dauid & super habitatores Hierusalem, spiritum gratiæ & precum. Non quidem modo sunt domus Dauid, siue habitatores Hierusalem, quamdiu in credali sunt, sed effundendo super reliquias eorum spiritum gratiæ & precum, id est, spiritum remissionis peccatorum, quod primum & magnum est gratiæ donum, fiet, ut sint domus Dauid, ut sint

Ro. 3. 4.

Gene. 15.
Ro. 4.

Esa. 5.

Dies illa, tempus gratiæ, in quo nos lumus.
Esa. 49.
2. Cor. 6.

Roma. 3.

Non debet Iudæus gloriari contra Gentilem.
Rom. 2.

Roma. 3.

COMMENT. RVPER. ABBA. LIB. V.

habitatores Hierlm. Post hoc erit illa dies iudicij, de qua dixit: In die illa quæram cõterere oēs gente, quæ ueniūt cõtra Hierlm. Vnde protinus sequitur. **L** Et aspicient ad me quæ contrixerunt, et placentu placent eū, quasi super unigenitum, et dolebunt super eum ut dolere solet in morte primogeniti. In die illa magnus erit plactus Adremmon in cāpo Maggedo, et plangent terræ familiæ, et familiæ seorsum. Familiæ domus David seorsum, familiæ domus Nathan seorsum, et mulieres eorū seorsum, familiæ domus Leui seorsum, et mulieres eorū seorsum. Familiæ Semei seorsum, et mulieres eorū seorsum. Et oēs familiæ reliquæ familiæ et familiæ seorsum, et mulieres eorū seorsum.

Adremmon, urbs. 2. Para. 35.

Planctus super Iosia.

At Adremmon urbs est iuxta Iezrahel, q̄ hoc olim uocabulo nuncupata est, & hodie uocatur Maximianopolis in cāpo Maggedo, in quo Iosias rex iustus à Pharaone, cognomēto Necho, vulneratus est, super quo lamētatiōes scribit Hieremias, q̄ legūtur in ecclesia, & scripsisse eū testat liber Paralipomenon. Sed nunqd quādo fiet qd̄ hic loquitur, & aspiciet ad me quæ cõfixerūt, & placentu plangent quasi super unigenitū, nunqd (inquā) nō maior plactus erit, q̄ fuit pro morte Iosia regis iusti? Fuerit quide planctus ille grādis & sapiet̄ dispositus, ut familia domus David, familia regalis: & familia domus Nathan, q̄ propheta fuerit: & familia domus Leui, ex quo ortū est sacerdotiū: & familia domus Semei, ex q̄ doctōrū agmina pullularūt, & reliquæ familiæ, quas, quia nō habebāt aliquod priuilegiū dignitatis, uniuersas absq; nomine cõprehendit, plagerent eū uiri seorsum & mulieres seorsum: uerū planctus illius magnitudo quantacunq; fuerit, nihil ad magnitudinē planctus futuri, quādo ille quæ cõfixerunt, aspiciendus apparebit. Tantūmodo propter aliquantulā firmitudinē hic illius planctus meminit, ut solent interdū res maximæ, ex minimarū rerū assimilatione melius intelligi. Minimū fuit, q̄ hoies hominē plangentes, modū uel habitū sui plactus ita deposuerūt, ut singulæ familiæ seorsum, singularūq; familiarū uiri seorsum, et mulieres eorū seorsum, plagerent seorsum: Maximū aut̄ erit, q̄ in illo plactus oēs tribus terre & maxie qui illū cõfixerunt, oēs omnino peccatores & impij, qui pœnitentiam nō egerūt, plagent seorsum, quāuis omnes ad unū congregentur iudicium, omnes ad unū descendant carcerem, id est infernū, omnis aīus ab omni animo erit seorsum, multū occupatus apud semet ipsum, nec amicā respiciens nec amicū. Item minimū est quod in hoc seculo plangit mater super unigenitum, uel dolet in morte primogeniti, maximū aut̄ erit quod tunc planget & dolebunt uere primogenitum, uere unigenitum. Quid em̄ d̄ synagoga mater infelix? Vniū genitus dei filius, qui de carne tua natus est, mortuus est tibi, mortuus (inquā) est tibi, nō solum pro eo quod tu illū occidisti, uerū etiam pro eo, quod tu illū resurrexisse nō credis, quod sit uiuus scire non uis, audire non pateris. Et quidem utcūq; est tolerabile malū, ubi mater in hoc seculo morientem amittit filium, quæ habebat unigenitum, quamuis nullū speret sibi nasci alium, sed illud edici non ualet, satis excogitari non potest, q̄ sit infelicissimum amississe saluatorem unicū & unigenitum, ita, ut iam nec ipsum liceat sperare nec alium. Sequitur.

CA. XIII.

Recapitulatio.

Sup. 9

Fons domus David, baptisimus est. Iohan. 19

L In die illa erit fons patens domus David et habitantibus Hierlm, in ablutionem peccatorum et menstruatæ. Et erit in die illa dicit dñs exercituum: **B**isperdā nomina idolorū de terra, et non memorabunt ultra. **I**terū ad superiora tēpora sermo recurrit, qui uidelicet recursus recapitulatio d̄. & frequēs est in scripturis propheticis. Ab eo qd̄ dixerat, tu q̄q; in sanguine testamēti tui emisisti uinctos tuos de lacu, in quo nō est aqua, usq; ad planctū iam dictū sermo processit, eodē ordine quo erant res gerendæ, à passione eiusdē domini usq; ad finē seculi, diemq; uniuersalis iudicij. Nunc ad tēpus recurrit eiusdē domica passiois, & unde loquat̄ dicit: Tu quoq; in sanguine testamēti tui emisisti uinctos tuos de lacu, inde nūc rursus loquitur in die illa erit fons patens domus David. Quis em̄ ē iste fons domus David, nisi baptismi sacm, qd̄ emanauit de latere filij David patefacto lācea militis? Exiuit em̄ sanguis & aqua. Sanguis, ut redimeremur: aqua, ut renascere mur. Exiit usq; ad cõsummationē seculi, toto hoc tpe accepto, toto hoc die salutis patens est fons ille domus David, & habitantib⁹ Hierlm, i. Christianæ religioni, et oibus q̄ per fidē habitāt in terra sanctā ecclesiā, In quod opus est illis fons patens: In ablutionē peccatorum & menstruatæ, id est, in remissionē peccatorū credentis ex circūcisione, credentis ex gentilitate, quæ sanguine fluxit à idololatriā. In omnium ablutionem fons patens est, nulli claudendus est. Et notandū q̄ tantū